
Et manifest fra Helsetjenesteaksjonen

ANMELDELSER

STEINAR WESTIN

Professor emeritus, Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Heidi Haukelien, Torgeir Bruun Wyllerred.

Ny helsepolitikk – det finnes løsninger

305 s, ill. Oslo: Dreyers forlag Oslo, 2017. Pris NOK 299

ISBN 978-82-8265-152-3

«Det koker på gulvet i helsevesenet, i politiet, i skolene og i NAV.» Slik er innledningen til en av mange kronikker forfattet av forgrunnsfigurer i Helsetjenesteaksjonen, den som ble etablert som medlemsorganisasjon i 2013 og som nå har fått en politisk avlegger i det nystiftede Helsepartiet. Man kan undre seg over om det også i Norge generelt er et grasrotopprør på vei, ikke bare i helsetjenesten.

Men i helsetjenesten er det nå åpenbart. Det har ligget i kortene at Helsetjenesteaksjonen ville komme opp med mer enn kronikker, møter og høringsuttalelser. På nyåret kom så denne boken som mange har ventet på, en

samling kritiske artikler fra både fag- og lekfolk, oppsummert i 20 begrunnede forslag til en bedre helsepolitikk. De 25 forfatterne kommer fra ulike deler av samfunnslivet – det er pasienter og pårørende, men hovedtyngden er fagfolk fra ulike helsefag, jus, økonomi, samfunnsfag og aktører i forvaltningen.

De to redaktørene er velkjente og respekterte skikkelser innen fagmiljøer for sykepleie og medisin. De annonserer sin intensjon med utgivelsen allerede i forordet: «... et forsøk på å slå ring om det som var velferdssamfunnets juvel – en offentlig helsetjeneste av høy kvalitet, i det vesentlige skattefinansiert, og like tilgjengelig for alle.»

Vi merker oss ordet «var». For opp av alle tekstene stiger en betydelig grad av oppgitthet og frustrasjon, en omfattende kritikk av den retningen helsetjenesten har tatt siden 1990-årene. Først med innsatsstyrt finansiering fra 1997. Så med stadig mer bruk av bestiller-utfører-modeller og markedsretting av både spesialist- og kommunehelsetjenesten. Det henvises hyppig til New Public Management-ideologien, den som i 1990-årene ble omfavnet også av sosialdemokratier i store deler av Europa. Nå kan forfatterne vise til at selv en av NPM-ideologiens mest sentrale opphavsmenn, den britiske professoren Christopher Hood, kritiserer sine egne markedsideer. Måle-og-telle-regimene har avlet et voksende byråkrati, prislapper og internfaktureringsfortrenger fagligheten, og i mange av kapitlene er det ubehagelige eksempler på hvordan helsevesenets fotfolk bruker sin tid på registreringer der de heller kunne gjort nyttig klinisk arbeid. Motgiften heter tillit og fagbasert ledelse, kan vi lese.

Bokens styrke, med mange ulike stemmer og innfallsvinkler, blir også dens svakhet, som det ofte blir med artikkelsamlinger – tidvis mye gjentakelser. Men det siste kapitlets 20 forslag til en bedre helsepolitikk fortjener brede diskusjoner og må være obligatorisk lesning for enhver helsepolitiker.

Publisert: 30. oktober 2017. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.17.0612

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 29. mars 2026.